

Genişletilmiş Özet

Giriş

Günümüzde giderek artan teknolojik cihaz ve internetin kullanımı, COVID-19 pandemisinin etkisiyle daha da hız kazanmıştır. Literatürde internette geçirilen sürenin artması problemlili internet kullanımı ve teknoloji bağımlılığı açısından risk oluşturacağı belirtilmektedir. Çocukların sağılıklı psikososyal gelişimleri etkili ebeveyn çocuk iletişimine bağılıdır. Yapılan çalışmalarda otoriter ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarının internet bağımlılık düzeylerinin, demokratik ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bebeklik döneminden itibaren ekran ile karşı karşıya kalan çocukların internet ortamında maruz kaldığı görüntüler, içerikler hem kişiliklerini hem de davranışlarını etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda çocukların sık teknolojik cihaz kullanmasının ve internette uzun zaman geçirmesinin psikososyal gelişimlerini, ilişki kurma ve sürdürme becerilerini olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Bu durumunu çocukların yaşıtları ve aile bireyleriyle daha az zaman geçirmesine neden olarak sosyalleşmelerini engellediği bildirilmiştir. Bu araştırmanın amacı; COVID-19 pandemi sürecinde çocukların teknolojik cihaz kullanma davranışlarını ve bu konuda ailenin tutumlarını saptamaktır.

Yöntem

Tanımlayıcı olarak planlanan çalışmanın evrenini Karadeniz Bölgesinde 0 – 18 yaş çocuğu olan ve sosyal medya aracılığıyla ulaşılabilen 671 anne oluşturmaktadır. Çalışmaya dahil edilme kriterleri: çalışmaya katılmayı kabul etmek, Türkçe okuma-yazma bilmek ve gerekli formları eksiksiz doldurmaktır. Veriler, Google formlar aracılığıyla sosyal medyadan (facebook, twitter, instagram, mail vb.) online olarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında; araştırmacı tarafından oluşturulan ailelerin sosyo-demografik bilgilerini içeren “Tanıtıcı Bilgi Formu,” ebeveynlerin ve çocukların teknolojik cihaz kullanma davranışları ile ailelerin bu konudaki tutumlarını belirlemeye yönelik soruları içeren araştırmacı tarafından oluşturulan “Teknolojik Cihaz Kullanma Davranışı Anketi” kullanılmıştır. Araştırma gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmayı kabul eden anneler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonrasında elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır. Annelerin demografik özelliklerine göre dağılımlında frekans ve yüzde dağılımları ile verilerin tanımlayıcı istatistikleri yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan ebeveynlerin yaş ortalaması 35 ± 7 , %89,1'i kadın, %31'i ortaokul mezunudur. Ebeveynlerin %38'inin çalıştığı, çalışan kişilerden %73,7'sinin tam zamanlı çalıştığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılan ebeveynlerin %40,1'inin 0 – 6 yaş arası, %48,3'ünün 7 – 13 yaş arası çocuğu olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin %93,1'i cep telefonunu, %100'ü televizyonu ve %50,5'i bilgisayarını sıklıkla kullandığı belirlenmiştir. Ebeveynlerin %47,8'i günlük dijital teknoloji kullanım süresi hakkında öğretmenlerden ve %36,5'i ebeveynlik ile ilgili blog/web sitelerinden bilgi edindiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin %40,7'si çocuğunun uzun süreli teknolojik cihaz kullanımına bağılı sorun yaşadığını, %93,3'ü çocuğunu internet kullanırken takip ettiğini, %43,4'ü internette çocuk koruma programını kullandığını, %69,6'sı çocuklarının dijital teknoloji kullanımından endişelendiğini belirtmişlerdir. Ebeveynler COVID-19 pandemisi sürecinde %60,1'i günlük 1 – 2 saat teknolojik cihaz kullandığını, %49,3'ü günlük 1 – 2 saat cep telefonu kullandığını ve %56,9'u günlük 1 – 2 saat TV izlediğini belirtmiştir. Çocukların %78,1'inin COVID-19 pandemisinden önce, %91,7'sinin COVID-19 pandemisi sürecinde teknolojik cihaz kullandığı belirlenmiştir. Çocukların %60,2'sinin COVID-19 pandemisi sürecinde kendine ait teknolojik cihazının olduğu, %68,8'inin tablet, %54,9'inin cep telefonuna sahip olduğu belirlenmiştir. Çocukların %27,6'sının günde 3 – 4 saat, %27,9'unun günde 5 – 6 saat teknolojik cihaz kullandığı, %52,3'ünün günde 1 – 2 saat TV izlediği saptanmıştır. Çalışma bulgularına göre ebeveynin dijital teknoloji kullanımı ile ilgili %69,6 endişelendiğini belirtmiştir. Endişelendiğini belirten ebeveynlerden %67,6'sı endişelenme sebepleri sosyal sorunlar, fiziksel ve psikolojik sorunlar, eğitim sorunları olarak belirtmiştir.

Sonuç

Çalışma sonuçlarına göre çocukların COVID-19 pandemisi sürecinde teknolojik cihaza sahip olma ve kullanma süresinin arttığı belirlenmiştir. Aileler çocuklarının teknolojik cihaz kullanma davranışlarını yönetmede kendilerinin etkin olduğunu düşünmelerine rağmen internette çocuk koruma programını kullanma oranı azdır, ayrıca bu konuda endişelenmeleri daha ayrıntılı incelenmesi gereken bir konudur.

Tartışma

Yapılan birçoğ araştırmada da COVID-19 sürecinde teknolojik araç kullanımının arttığı, özellikle çocuklarda bu araçlarla geçirilen zaman diliminde artış olduğu belirlenmiştir. Pandemi sürecinde Z neslinin (%62) Y nesline (%45) ve X nesline (%40) kıyasla evde mesajlaşma servisleri ile daha fazla zaman harcadığı görülmüştür. Medya türlerine göre en yüksek medya kullanım artışı Z neslinde yaşanmıştır. Ülkemizde yapılan bir araştırmada COVID-19 sürecinin ebeveynlerin %71,7'si çocukların ekran başında kalma oranlarının arttığını, tutarsız ebeveyn tutumlarının ve ev içinde TV izlem süresi ile ilgili kuralların olmamasının çocuğun izlem süresini de olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Sokağa çıkma kısıtlaması ve sosyal izolasyon tedbirleri özellikle çevrimiçi oyun gibi dijital eğlence tüketimini arttırdığı, çevrimiçi oyun etkinliğinde ve oyun ile ilgili internet trafiğinde yaklaşık %70'lik artış olduğu bildirilmiştir. Mısır'da yapılan bir araştırmada da annelerin TV izlem konusunda sınırlama koymalarına rağmen COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların %80'inin ekran başında kaldığı belirlenmiştir. COVID-19 pandemisinin gelecekte bireyler üzerinde doğrudan veya dolaylı psikolojik ve sosyal etkilerinin olacağı, ruhsal sağılığın olumsuz etkilenebileceği belirtilmektedir.